

KRITIK

Kritikredaktør
Peter Christensen
Jourhavende Søren Hansen
Telefon 33 47 17 93
E-mail kritik@pol.dk

Kulturredaktør
Anita Bay Bundegaard

DET MENER DE ANDRE OM SAMTIDS-MUSIK

ULTRASCHALL FESTIVAL: SIMON STEEN-ANDERSEN

Den unge dansker Simon Steen-Andersen er alt andet end udtryksløst eksperimenterendes apostel. Steen-Andersen kunne opleves med flere værker (på 'Ultraschall Festivalen' i Berlin 21.-30. januar, red.), og den tyske førsteopførelse af hans 'Ouvertures' blev ligefrem en sensation. **Volker Tarnow i Berliner Morgenpost**

»Smæk, gisp, støn, suk!«

To danske komponister leger med megafoner og nyder at få smæk. Begge fik værker opført på den overrendte Ultraschall Festival i Berlin i januar.

LYDKUNST

Juliana Hodkinson, Scenatet og Ursula Andkjær Olsen: Fish & Fowl + Kære Fisk. Dacapo 8.226550. ♥♥♥♥♥

Simon Steen-Andersen og asamisimasa: Pretty Sound. Solo and Chamber Music. Dacapo 8.226523. ♥♥♥♥♥

Kvinden sukker, hver gang der lyder et smæk. »Uuunnh!«, sukker hun veltilfreds. Man bliver helt rød i hovedet af at lytte til komponisten Juliana Hodkinsons lydskulptur.

Kollagen er en lang, stemningsmættet komposition begået i samarbejde med komponistkollegaen Niels Rønsholdt fra kunstnergruppen Scenatet. Kvinden stønner. Gispene hviskes eller jamres, mens musikere laver intime, lavmælte lyde.

Atmosfæren er erotisk. Men den udvides til mere end det. Med sine gående, senere løbende skridt er det godt en halv time lange værk en psykologisk portrætterende lydskulptur med noir-associationer til regnvej, sex og storbyspille. Det er umuligt ikke selv at digte en historie om denne kvinde, mens man lytter til værket med den sære titel 'Fish & Fowl'.

Eller sæt en anden cd på og lyt til andre lyde. Fra cello, vibrafon, saxofon med mere. Her er ingen overskridelser af intimsfærens grænser, men instrumenterne lyder slet ikke, som de plejer.

Behandlet forsigtigt og alternativt frembringer de en slags lo-fi-skramlelyde. Ved hjælp af tæt mikrofonplacering forstørres lydene, så deres i grunden smånussede ydre bliver til skønhed i widescreeenformat. Lidt som når billedet af en støvmedie forstørres til samme størrelse som en velvoksen puddelhund.

De forstørrede lyde stammer fra en ny portræt-cd med lydskulptur - eller samtidsmusik, om man vil - af den danske komponist Simon Steen-Andersen.

Simon Steen-Andersen (født 1976) er sammen med den ældre Juliana Hodkinson en af de mest kompromisløse danske kunstnere på en scene, der i de senere år til dels er flyttet til Berlin.

På hans cd 'Pretty Sound' oplever man det samme: Den komponerede samtidsmusik er ikke uvedkommende plingplong. Den er en lydside. Enten til gesamt-kunstværker, du selv gør færdig inde i dit hoved - som hos Juliana Hodkinson - eller til de videosekvenser, der er integrerede dele af Steen-Andersens kompositioner.

SIMON STEEN-ANDERSEN udnytter traditionelle instrumenter og lader dem pludre om kap med megafoner.

Men megafonerne skaber sarte feedbackringtoner. De leverer rytmisk åndedræt, så værket 'On And Off And To And Fro' bliver et pludrende, pulserende, langsomt morfende forløb, der suger selv den mest forudsætningsløse lytter ind.

Klimaet for komponister som Juliana Hodkinson og Simon Steen-Andersen er ikke gunstigt i Danmark i disse år. Den komponerede samtidsmusik har mistet de fleste af sine festivaler. Men i Berlin er

INTIMT. Associationerne er erotiske, lydene meget private og stemningen besættende poetisk hos komponisten Juliana Hodkinson. Foto: Fra cd'en

der grobund for de danske komponister, der i sidste måned begge fik værker opført på musikfestivalen Ultraschall.

Denne anmelder var dernede og kan melde, at der var propfulde huse. Blandt andet til en portrætaften med værker af Simon Steen-Andersen i kammermusikformat. Inklusive 'On And Off And To And Fro', der nok er det af værkerne, som virker allerbedst på cd'en. Altså oplevet uden værkets visuelle del.

'Rerendered' for et flygel og tre musikere var med sine sarte lyde - frembragt med stumt nedtrampede flygelpedaler og gramserier i instrumentets blotlagte indre - et skoleeksempel på den transparente kvalitet, Simon Steen-Andersens værker for musikere og live-videoprojektion har. Man kunne simpelthen se, hvor-

dan musikken blev til. Det aspekt af kunstværkerne må man undvære på den nye portræt-cd, der til gengæld er forrygende spillet af det norske ensemble asamisimasa, som også fremførte Simon Steen-Andersens værker i Berlin.

Med sin tredimensionelle lydproduktion er cd'en en dybt fascinerende introduktion til den unge danske komponist, der lige nu mere end nogen anden i sin generation viser veje frem.

Måske bredes smækkene ret statisk ud hos Hodkinson. Her er ikke den samme dynamiske fornemmelse af timing, men man fanges ind af et stykke lydskulptur, der er lige så meget lyd som kunst.

De tyste, gispende vejtrækninger er jordnært, men ikke mindre poetisk suppleret med Ursula Andkjær Olsens næsten hviskede oplæsning af digtet 'Kære Fisk'. Med sine ordnydende og -gydende vidtløftigheder om at være kodelig, kinky med meget mere udgør digtet et sprogligt modportræt til det ordløse lydværk. thomas.michelsen@pol.dk

Geværet kunne vi godt have undværet

Teater Momentum har skabt en helvedes vedkommende ungdomsforestilling om en verden, der kollapser. Men stykket er tæt på at kollapse selv.

gerne forgriber sig på Alberts kammerat, den kønne og veltrænede Oliver.

Albert er til gengæld forelsket i Oliver. Måske kunne der også blive et godt par ud af dem. Det er trods alt det, man sidder og håber på: At de to drenge stikker af sammen, står på en bus og kører langt væk. Drengene er forestillingens attraktion.

UNGDOMSTEATER

Teater Momentum, Odense: 'Voksne kan ikke blive bange'. For unge over 13. Manus: Julie Maj Jakobsen, iscen.: Anne Zacho Søgaard, scen.: Ingvild Rømo Grande. Til 4. marts. ♥♥♥♥♥

For nu at begynde med det positive: Det er et godt initiativ. Det er en helvedes vedkommende forestilling. Og det er en interessant måde at gøre det på.

Teater Momentum i Odense har skabt en ungdomsforestilling om frygt: Om tabet af følelsesmæssig kontakt og reel kommunikation med voksenverdenen, der derpå udløser en afmagt, der igen - i alt fald her - ender med et bevæbnet skrig om hjælp.

En varm dag i juni står der skrevet på skolens toiletspejl: »Wish me luck«. Truslen om en snarlig skolemassakre hænger gennem hele Julie Maj Jakobsens stykke 'De voksne kan ikke blive bange': En skoletragedie med mord som enden på en verden, der er kollapsede. Hvor de voksne enten er helt væk eller begår rene overgreb, og hvor børnene på alle måder står tilbage som ofre. Massakren er sådan set for længst sket.

Den 13-årige, indesluttede og kvabsede Albert mistænkes for at stå bag truslen. Men også andre personer er i spil, for eksempel den nervøsvækkede klasselærer Kirsten, der synes at have gevaldig lyst til Albert. Ligesom Alberts fordrukne moder - fyret som direktør, faderen er forduftet -

DE TO ROLLER SPILLES af voksne mænd. Der er ingen børn på scenen - og tak for det. Gevinsten er, at Mogens Rex som Albert og Johannes Lilleøre som Oliver fremstår så meget mere naturligt som de teenagefyre, der i første omgang forklæres som kroppe. Scenen er en gymnastiksal, kostumerne sportstøj og iscenesættelsens største styrke, at den sætter ind her: med fløjt, løb, mavetræning og »hvor mange fik du?«.

Kontrollen over kroppen, kort sagt, som en opvisning i at have styr på tingene. Rex og Lilleøre er især fremragende kropsskuespillere, hvor meget handler om netop at åbne og lukke sig for den anden. Sindssygt følsomt og sårbart - og spillet med al tænkelig distance til den røvsyge socialrealisme.

Så kan jeg heller ikke finde på mere positivt. Det er jo også meget, men målt i forhold til den samlede forestilling: alt for lidt. De øvrige roller er flove klicheer. Og ganske vist må vi se et rigtigt gevær på scenen, hvis vi skal have en massakre. Men behøver vi at se det i brug til slut? Det er effektjageri. Ud over at dramatikeren byder på hele to afslutninger. Det er overkill!

Fra næste sæson bliver Jens August Wille og Caroline McSweeney ny kunstnerisk ledelse for Momentum. Teatrets eksperimenterende linje skal bestemt fortsættes. Men det kunstneriske niveau skal lige så indiskutabelt styrkes.

PER THEIL
per.theil@pol.dk

Der var ikke nogen ...

Fortsat fra forsiden

medførte en gevaldig larm, og så vidste jeg: Herligt, nu er Julian vågen igen!

(...)
I løbet af 2010 blev forholdet mellem Daniel Domscheit-Berg og Julian Assange gradvist dårligere. I september kom det til det endelige brud, hvor også en række andre medarbejdere forlod WikiLeaks:

»Jeg mærkede imidlertid, at jeg langsomt var begyndt at lægge afstand til WL. Jeg må indrømme, at de personlige konflikter mellem Julian og mig var en vigtig grund, måske endda den vigtigste. Men der var også mange indholdsmæssige punkter, som havde bekymret mig gennem længere tid, og de blev meget akutte i disse dage.

Naturligvis havde jeg længe haft et problem med, at jeg over for offentligheden havde løjet om WL-organisationen. I virkeligheden bestod vi i lang tid kun af to fuldtidsfolk og en enkelt server. Også vores mangelfulde backupsystem voldte mig mange hovedbrud. Det var jo trods alt mig, der var ansvarlig for det, men systemet fungerede ikke ordentligt. I de år, der er gået, er jeg ofte vågnet op midt om natten i panik over sikkerhedskopierne, som måske igen ikke var på plads. Jeg stod straks op og gennemførte en ny backup, og det var med mere adrenalin end blod i årene.

Efter i hundredvis af interviews var der stadig et svar, som jeg kun med største besvær kunne få over mine læber. Det var det, der angik vores påståede afbrøvn af dokumenternes ægthed. Indtil slutningen af 2009 var der ingen, der afprøvede de indleverede dokumenter, bortset fra Julian og mig. Strengt taget var vores udtalelser om, at vi kunne forlade os på 800 frivillige eksperter, ikke nogen løgn. Men vi undlod at informere om den lille detalje, at der ikke fandtes nogen mekanisme til at integrere dem i arbejdet. Ingen af dem havde nogensinde fået adgang til

materialet. I stedet var det for meste Julian og mig, der testede, om dokumenterne var blevet manipuleret teknisk. Vi undersøgte også sagerne lidt og tog så stilling til, om de forekom os plausible. Og så stoled vi ellers på, at det nok skulle gå.

Vi var tilsyneladende gode til det og fik efterhånden næse for, hvad der var et ægte dokument, og hvad der ikke var. Vi jokkede ikke i spintaten, i hvert fald ikke så vidt jeg ved. Men det kunne sagtens være gået galt. Så længe jeg kunne berolige mig selv med, at vi arbejdede på et bedre system og trods alt stadig var i opstartsfasen, var det i orden. Men efter næsten tre år kunne jeg ikke selv tro på det længere. I de forgangne måneder havde vi haft muligheden for at arbejde på at gøre vores egne forbedringsforslag til virkelighed. Pengene var der. Der var også et par pålidelige medkæmpere og flere ressourcer - og alligevel tog vi os ikke nok af det. Vi var ubetænksomme og gamblede med vores kilders tillid og donatorenes penge.

(...)
Det havde allerede stået klart i et godt stykke tid, at WL bevægede sig i den forkerte retning, og at vi var nødt til at forandre os. Den tekniske ombygning havde arkitekten allerede indledt. Men jo mere vi talte om problemerne, desto klarere blev det, at WL havde brug for en langt mere omfattende ombygning. På Island spurgte journalisten Harald Schumann os hele tiden om, hvem der traf beslutningerne hos os. (...) Vi snoede os udenom, så godt vi kunne. Vi undgik ham eller forsøgte at lokke ham ind på andre emner. For det var i virkeligheden vores store problem.

Vi havde forsøgt at slippe af med kritiske spørgsmål ved at benytte os af principper: I begyndelsen ville vi for eksempel offentliggøre alt materiale i den rækkefølge, det kom ind, og dermed forpligte os på neutralitet. Der var bare ét problem: Senest fra slutningen af 2009 kunne vi ikke længere leve op til dette princip, fordi vi nærmest druknede i indleveringer og var tvunget til at udvælge noget frem for andet.

Egentlig ville vi i magtdelingens ånd også kun fungere som en ren og skær platform. Alligevel udså vi os nogle samarbejdspartnere blandt mediernes og bragte os på den måde ind i nye afhængighedsforhold, og selvom disse samarbejder i begyndelsen blot var en test, holdt vi fast i denne model. Vi nød den opmærksomhed, som mediernes skaffede os, og retfærdiggjorde den nye linje med,

FAKTA WIKILEAKS

Lanceret i oktober 2006 som en nonprofitorganisation, der tilbyder offentliggørelse af fortrolige oplysninger med fuld anonymitet til kilderne.

I offentligheden repræsenteret af Julian Assange, australskfødt internetaktivist.

Oplyste selv i januar 2010 at have 5 fuldtidsmedarbejdere og cirka 800 deltidsmedarbejdere - ingen af dem lønnede. Udgifterne dækkes af frivillige donationer.

Har modtaget flere priser for sin indsats, blandt andet Economist New Media Award i 2008 og Amnesty International UK Media Award i 2009.

Har ingen fast adresse, hovedwebsiden er i dag sjældent tilgængelig, og de få faste medarbejdere kan kun undtagelsesvis træffes på mobilen.

at også materialet, altså indholdet selv, ville profitere af det, når dets synlighed øgedes.

(...)
Ikke at måtte træffe enkeltmandsbeslutninger om dokumenter og offentliggørelser havde desuden den fordel, at der i tvivlstilfælde ikke var nogen, der kunne gøres ansvarlig, hvis noget skulle gå galt. I stedet ville vi forlade os på principper og etablerede mekanismer. Men det var en illusion. Vi var ikke alene tvunget til at træffe egne beslutninger. Vi gjorde det også efterfølgende, og det vel at mærke uden, at vi nogensinde gjorde os nogen tanker om, hvilke regler der skulle være for det. I sidste ende var det gode spørgsmål, hvormed Tagesspiegel-journalisten Schumann ramte hovedet på sømmet: Hvem skulle træffe disse afgørelser?

I praksis var det Julian, der gjorde det. Selvfølgelig. Vi andre var for ubesluttsomme, for feje eller ikke tilstrækkelig resolutte til at sætte en stopper for det. Han blev den, som sad i spidsen af WL og ene mand afgjorde tingene. Og der var ikke nogen instans, der kontrollerede ham. Han ville end ikke acceptere, at der blev sat spørgsmålstegn ved ham.

Daniel Domscheit-Berg: Inside Wikileaks - Min tid med verdens farligste website. Oversat af Dennis Meyhoff Brink og Morten Visby. JP Forlag, 255 sider. Udkommer fredag.

BODUM® BETTER PRODUCTS FOR BETTER LIVING.

Ny stor designkonkurrence og designpris:

BODUM® DESIGN AWARD

BODUM® DESIGN AWARD er en ny, stor, årlig designkonkurrence, der handler om at skabe innovation og nye, bedre produkter inden for de produktkategorier BODUM® arbejder. Første års konkurrence handler om produkter, der inspirerer og stimulerer til en sundere livsstil.

Konkurrencen henvender sig til designere og andre, der beskæftiger sig professionelt med design, herunder studerende. Den samlede præmiesum er kr. 500.000 med en førstepremie på kr. 250.000 og fem andenpræmier på kr. 50.000.

BODUM® DESIGN AWARD er indstiftet af BODUM® i samarbejde med LOUISIANA Museum of Modern Art, BO BEDRE og Danske Designere. Vinderen af førstepremien i konkurrencen tildeles samtidigt årets BODUM® DESIGN AWARD.

Aflevering af forslag skal ske senest den **18. april 2011**.

For yderligere information henvises til designkonkurrencens program på www.bodumdesignaward.com

Designkonkurrencen om BODUM® DESIGN AWARD og uddelingen af BODUM® DESIGN AWARD finder første gang sted i 2011.